

Aile İçi Şiddet Konusunda Bir Derleme

Ayten Zara Page
İstanbul Bilgi Üniversitesi

Merve İnce
İstanbul Bilgi Üniversitesi

Özet

Savaşın olmadığı zamanlar dünyanın barış içinde yaşadığını düşünüyorsak yanlıyoruz. Eğer kadınlarımız ve çocuk yaşındaki genç kızlarımız evlerde, sokaklarda, okullarda ve işyerlerinde sık sık şiddetin her türlüsüne maruz kalıyorsa bu savaşın devam etmesidir ve durdurulması gerekmektedir. Tarihteki bulgular kadınlara yönelik şiddet içerikli davranışların her bir ırk, kültür, din, ulus ve ideolojilerdeki erkekler tarafından yapıldığını ve kadınların insan olarak değil sadece bir nesne, bir ödül ve savaşın bir hatırası olarak her türlü şiddete maruz kaldıklarını göstermektedir. Özellikle erkeğin kadından üstün görüldüğü ve kadın ve erkek rollerinin katı çizgilerle birbirinden ayrıldığı toplumlarda kadınların daha çok istismara maruz kaldıklarına tanık oluruz. Tüm bunlar sadece geçmişte çok uzuna dayanan trajedilere örnek teşkil etmezler; ne acı ki şimdilerde yaşanan ve hatta gelecekte yaşanacak olan trajedilere de örnek teşkil ederler. Diğer bir deyişle, şiddet babadan oğula geçer, mağduriyet de anneden kıza ve şiddet nesilden nesile taşınır. Aile içi şiddet konusunu alan bu derleme yazısı aile içi şiddetin tarihini, çeşitlerini ve etkilerini ele alacak ve aile içi şiddetin önleyici yollarını tartışacaktır.

Anahtar kelimeler: Aile içi şiddet, travma, travma sonrası stress, depresyon

Abstract

We are wrong if we assume that the world is at peace if there is no war. The war continues and has to be stopped if women, and young girls as young as children are often abused in different ways, at home or in streets, schools or workplaces. The historical findings show that violence towards women occurs in every race, culture religion, nation and in every ideological understanding, and women are violated in many ways as objects, as rewards and war mementoes, not as human beings. What we particularly witnessed is that women are abused in societies in which males are regarded as better beings and where there are strict norms and understanding of gender roles. All of these are not only examples of a tragedy which has a long history but also unfortunately a tragedy experienced by women today and into the future. In other words, the violence passes from father to son, victimisation from mother to daughter, from one generation to the next. This review of domestic violence discusses the history, types, and impacts of domestic violence and discusses ways of preventing its occurrence in families and society.

Key words: Domestic violence, trauma, traumatic stress and depression

Şiddet Kavramı

Yaşamımızın hemen hemen her alanında karşımıza çıkan şiddet, çığ gibi giderek büyüyen ve önüne geçilemeyen bir şekilde birçoğumuzun hayatını, fiziksel ve ruhsal sağlığını, huzurunu ve mutluluğunu etkileyen gizli bir tehlike olarak varlığını sürdürmeye devam ediyor. Tehlikenin büyüklüğünü kavrayabilmek adına yılda 1.6 milyondan fazla sayıda insanın şiddet yüzünden hayatını kaybettiğini vurgulamak büyük bir önem teşkil ediyor (Dünya Sağlık Örgütü, 2002). Şiddetin bu denli yaygın olması da ne yazık ki yaşamın aslında kaçınılmaz bir parçasıymış gibi sessiz bir kabulü de beraberinde getiriyor. Şiddeti bu denli görmezden gelmenin önemli sebeplerinden biri aslında ‘şiddet’ kavramının, şiddet probleminin ne olduğuna ilişkin zihinlerde net bir tanımının olmamasıdır. Bu makale öncelikle şiddet kavramını kısaca tanımlayıp, aile içi şiddet sorununu geçmiş ve bugünüyle ele alarak çeşitlerini, yaygınlığını tartışacaktır.

‘Şiddet’in tanımı onu tanımlayan kişiler ve bu kişilerin amaçları doğrultusunda farklılıklar gösterse de Dünya Sağlık Örgütü ‘şiddet’i şu şekilde tanımlamaktadır: “Fiziksel güç ya da kuvvetin, amaçlı bir şekilde kendine, başkasına, bir gruba ya da topluluğa karşı fiziksel zarara ya da fiziksel zararlar sonuçlanma ihtimalini artırmasına, psikolojik zarara, ölüme, gelişim sorunlarına ya da yoksunluğa neden olacak şekilde tehdit edici biçimde ya da gerçekten kullanılmalıdır” (Dünya Sağlık Örgütü, 2002, s. 4). Daha genel bir tanım yapmak gerekirse şiddet bireylerin yaralanmasına, sindirilmesine, öfkelenmesine veya duygusal baskı altına alınmasına yol açan davranış veya yaklaşımdır (Arın, 1996; Öztunalı-Kayır, 1998).

Aile İçi Şiddetin Türleri ve Yaygınlığı

Şiddet ve Sağlık Konulu Dünya Raporu’nda şiddet, eylemin gerçekleştirildiği kişiler açısından 3 geniş kategori altında sınıflandırılmıştır. Buna göre; kişinin kendisine yönelik şiddet, kişiler arası şiddet ve kolektif şiddet olmak üzere 3 tip şiddet vardır. En yaygın olan şiddet biçimlerinden olan ancak özel ilişkiler çerçevesinde gerçekleştiğinden çoğunlukla kapalı kapılar ardında kalan aile içi şiddet kişiler arası şiddet sınıflandırmasına girmektedir. Bu bağlamda ‘aile içi şiddet’ ‘eşler ve aile bireyleri arasında çoğunlukla ev içerisinde yaşanan şiddet’ olarak tanımlanabilir (Arın, 1996; Dünya Sağlık Örgütü, 2002). Aile içi şiddet günümüzde çoğunlukla erkek tarafından kadına uygulanan şiddet şeklinde görülmektedir. Aile içi şiddet genel olarak “aile içinde bir bireyin hayatının, bedeninin, psikolojik bütünlüğünün ya da özgürlüğünün güç ya da zor kullanılarak tehlikeye uğratılması” şeklinde tanımlanabilir (Stewart ve Robinson, 1998, s. 83).

Birleşmiş Milletler Kadına Karşı Şiddetin Engellenmesi Bildirisi’nde (1992), genel anlamda kadına yönelik şiddeti “ister özel, ister toplumsal yaşamda olsun tehdit, cebren ya da keyfi olarak özgürlükten alıkoymak da dahil olmak üzere kadına fiziksel, cinsel ya da psikolojik zarar ve acı veren ya da verebilecek, cinsiyete dayalı her türlü şiddet hareketi” olarak tanımlanmaktadır (akt. Yıldırım, 1998, s.27). Bu genellemeyi aile içerisinde yaşanan şiddet çerçevesinde değerlendirecek olursak erkek tarafından kadına yönelik şiddet; kadının istemediği halde cinsel ilişkiye, ev işlerine zorlanması, aile ve arkadaşlarıyla görüştürülmemesi, çalışma ve okuma hakkının elinden alınması, alaya ve hakarete maruz kalması, aşağılanması vb. çerçevesinde düşünülebilir (Yıldırım, 1998). Fiziksel olarak güçlü olan erkeğin kontrol etmek, cezalandırmak, korkutmak, güç gösterisinde bulunmak ve baskı kurmak amaçlarıyla fiziksel anlamda güçsüz olan kadına karşı şiddete başvurduğu görülmektedir. Kadınların aile içinde yaşadığı şiddetin çeşitleri özetle şu başlıklar altında toplanabilir:

1. Yetersiz fiziksel ve duygusal ilgi demek olan ihmal,
2. Anlayış, sevgi ve sempati görememe demek olan duygusal-psikolojik şiddet,
3. Tehdit, aşağılama, küçümseme, sindirme, bezdirme vb.den oluşan sözel şiddet,
4. İtip kakma, tokatlama, yaralama, dövme, yakma vb.den meydana gelen fiziksel şiddet,
5. Fiziksel şiddetin bir üst boyutu olan ensest, tecavüz ve fahişeliğe zorlanma gibi çeşitleri bulunan cinsel şiddet (Yıldırım, 1998, s. 28).

Ne yazık ki erkek tarafından kadına yönelik şiddet sadece fiziksel şiddetle kalmayıp, diğer şiddet türleriyle de beraber uygulandığından, bu durum “birbirini besleyen ve üreten mekanizmalardan oluşan bir şiddet çemberi oluşturmaktadır” (İlkkaracan, Gülçür ve Arın, 1996, s. 25). Bu vahim tablo hemen hemen her toplumda ve toplumun her katmanında görülmektedir. Dünyada yapılan yapılan 48 anket araştırma sonucu kadınların % 10’u ile % 69’u hayatlarının bir bölümünde eşleri tarafından fiziksel saldırıya maruz kaldığını göstermektedir (Dünya Sağlık Örgütü, 2002). Bunun yanı sıra eşleri tarafından fiziksel şiddete maruz kalan kadınların bu mağduriyeti çoğunlukla bir seferden fazla yaşadıkları ve genelde birden çok şiddet biçimlerine maruz kaldıkları görülmektedir. Örneğin, Japonya’da yapılan bir araştırma kadınların % 10’undan azının sadece fiziksel şiddete maruz kaldığını belirtirken, % 57’sinin hem fiziksel, hem psikolojik, hem de cinsel istismara uğradığını göstermiştir (Yoshihama ve Sorenson, 1994). Tüm dünyayı temsilen seçilen 32 ülke arasından, kadınlara uygulanan şiddetin en yaygın olduğu yerler Nikaragua ve Papua Yeni Gine (sırasıyla % 69 ve % 67) olarak bulunurken, en az görülen yer olarak Paraguay (% 10) ve Filipinler (% 10) olarak belirtilmiştir.

Avrupa ülkelerindeki aile içi şiddet sorununa bakacak olursak, İspanya'da görülen kadınların % 12.9'u son bir yılda eşlerinden fiziksel şiddet gördüklerini, % 16.2'si de eşleri tarafından cinsel istismara maruz kaldıklarını belirtirken İsveç'te fiziksel şiddete maruz kalma oranının kadının yaşına göre % 8 ile % 20 arasında değişiklik gösterdiği saptanmıştır (Dünya Sağlık Örgütü, 2002; Krahé, Bieneck ve Möller, 2005).

Türkiye'de ise bu konu 1980'lerde gündeme gelmiş, 1987 yılında yapılan 'Dayağa Hayır Yürüyüşü' konuya dikkat çekmekte önemli rol oynamıştır (Yıldırım, 1998). Ancak batıdan farklı olarak, ülkemizde konuyla ilgili yapılan çalışmaların sınırlı olduğunu söylemek mümkündür. Sınırlı sayıda olan bu çalışmalar arasından öne çıkan bazı araştırmalara değinmek gerekirse; İstanbul Tıp Fakültesi'ne başvuran kadınlardan edinilen bilgilere göre eşler arasında yaşanan şiddetin % 62 oranında evliliğin ilk yıllarında başladığı bulgusu büyük önem taşımaktadır (Yüksel, 1985). Bir diğer öne çıkan araştırmada ise yoksul ve boşanmış kadınların evlilik öykülerine bakılarak evli oldukları sürede sık sık eşleri tarafından dayağa maruz kalanların oranının % 42.86 olduğu saptanmıştır (Arıkan, 1992). T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı'nın Aralık 1993 ve Aralık 1994 süresini kapsayan araştırması Türkiye'de aile içi şiddetle ilgili çok önemli noktalara dikkat çekmektedir. Buna göre, Türkiye genelinde hem kırsal hem de kentli kesimi temsil edecek nitelikte 4287 hanede yapılan çalışmada ailelerin % 34'ünde fiziksel şiddete rastlandığı, % 53'ten fazla hanede sözlü şiddetin uygulandığı, şimdiki ebeveynlerin geçmişinde fiziksel şiddete maruz kalmış olma oranının ise % 70'i geçtiği belirtilmektedir. Ayrıca, eşlerden birinin alkol kullanıyor olması ve hanedeki aile bireyleri sayısının fazla olmasının aile içi şiddetin yaşanma olasılığını artırdığı bulunmuştur. Şiddete maruz kalan kadınların çoğunun (% 80) şiddet karşısında yapılacak bir şey olmadığına inanarak pasif bir tutum sergilemiş olmaları da bulunan en önemli sonuçlardan biridir (T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı, 2000). Türkiye'de kadına yönelik şiddetin toplumun % 22'sinde görüldüğünü, evli kadınların % 75'inin kocalarından dayak yediğini ve şiddete maruz kalan kadınların %45'inin ise bu durumu değiştirebilme ya da durdurma adına hiçbir girişimde bulunmadığı başka araştırma bulgularıdır (İlkkaracan ve ark., 1996). Türkiye'de şiddetin bir 'terbiye' biçimi olarak algılanması, bunun hem aile içinde hem de kamusal yaşamda meşru olarak görülmesi şiddetin hem yeniden üretilmesine, hem de gizlenmesine yol açtığı tartışmasını destekleyen veriler de vardır. Örneğin, 23 ilde yapılan bir çalışma görülen kişilerin % 64'ünün erkeğin eşini dövmesini onaylamakta olduğunu, kadınların %35.1'inin ise ara sıra dayak yemelerini haklı kılacak

davranışlarda bulduklarını düşündüklerini bulmuştur (T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı, 2000). Benzer bir başka çalışmada Türkiye'de erkeklerin % 44.9'unun kocaların sözlerini dinlemeyen eşlerini dövme hakkı olduğunu, % 66.2'si erkeğin evin reisi olduğunu, % 53.7'sinin kadınlardan daha üstün olduklarını düşündüklerini belirtmektedir (İlhan, 1992).

Güler ve arkadaşlarının (2005) Sivas ilinde yaşayan 15-49 yaş arası 162 evli kadınla yaptıkları araştırmada kadınların % 40.7'sinin aile içi şiddete maruz kaldığı, bunların % 91'inin kadının eşi, % 22.7'sinin eşinin yakınları, % 19.7'sinin ise kendi yakınları tarafından gerçekleştirildiği bulunmuştur. Bu kadınlar şiddetin en çok kadınlara ve çocuklara uygulandığını belirtmiş, şiddeti tanımlamaları istendiğinde ise yarısından çoğu şiddeti fiziksel olarak tanımlamıştır. Kadınların % 47.4'ü şiddeti sözel, % 21.4'ü ise duygusal şiddet olarak tanımlarken hiç bir kadının şiddeti ekonomik ya da cinsel şiddet olarak tanımlamaması araştırmanın dikkat çeken bir yanındır. Ekonomik ya da cinsel şiddetin kadınlar tarafından tanımlanmamış olması konuya dair bilgi eksikliğinden ya da bu gibi durumların aile içinde yaşanabileceğini ve paylaşılmayacak kadar mahrem olduğunu düşünmelerinden ileri gelebilir. Bu noktada aile içi şiddete bakış açısının toplumun ve bireylerin kültürel değerleri üzerinden biçimlendiğini vurgulamanın önemi ortaya çıkmaktadır. Bu durumu destekler bir başka bulgu ise İstanbul'da bir sağlık ocağından hizmet alan 146 kadının eşinden gördüğü şiddeti onaylıyor olmasının şiddete maruz kalma ihtimalini artıran bir etken olduğunu göstermektedir (Hidroğlu, Topuzoğlu, Ay ve Karavuş, 2006). Buna göre, kadınlar en çok çocukların bakımlarını aksatırlarsa (% 42.5) ya da kocalarına karşılık verilerse (% 41.8) dayağı hak ettiklerini düşünmektedirler. Çocukken aile içerisinde baba tarafından anneye uygulanan şiddete tanıklık etmiş olmanın da büyük ölçüde bir risk etmeni olduğu bulunmuştur. Yine bu çalışmada Güler ve arkadaşlarının (2005) çalışmasına benzer olarak, kadınların % 40.4'ü kocaları tarafından fiziksel şiddete maruz kaldığını belirtmiş, % 76.7'si ise çocuklarına fiziksel şiddet uyguladıklarını bildirmişlerdir. Burada dikkati çeken önemli bulgu, çocuk sayısındaki artış ile annenin eşinden şiddet görüyor olmasının annenin çocuğa vurmasıyla ilişkili olmasıdır. Vahip ve Doğanavşargil (2006) tarafından yapılan araştırma sonucu da çocuklukta fiziksel şiddet öyküsü ile kendi çocuğunu kötüye kullanma arasında anlamlı ilişki olduğunu desteklemiştir. Altınay ve Arat'ın (2007) Türkiye'de aile içi şiddet konusunda 56 ilden toplam 1800 kadınla yaptıkları oldukça kapsamlı araştırma sonuçlarına geniş bir yer vermek gereklidir. Araştırma sonuçları, araştırmaya katılan her üç kadından birinin eşinden dayak yediğini, yükseköğrenim görmüş altı

erkekten birinin eşine fiziksel şiddet uyguladığını ve şiddete maruz kalanların yarısının bu durumdan daha önce kimseye bahsetmediklerini göstermiştir. Araştırma, öğrenim düzeyi arttıkça fiziksel şiddet gördüğünü söyleyen kadınların sayısının azaldığını, okuma yazma bilmeyen kadınların en az bir kez fiziksel şiddet gördüğünü söyleyenlerin oranının % 43, yüksek öğrenim görmüş kadınlar arasında bu oranın % 12 olduğunu, tanışıp anlaşarak ailelerin onayıyla evlenenlerin % 28'inin, görücü usulüyle evlenenlerin ise % 37'sinin en az bir kez fiziksel şiddete maruz kaldığını ancak bu oranın, ailelerin onayını almadan kendileri tanışıp anlaşarak evlenenlerde % 49 olduğunu bulmuştur. Daha önceki araştırma bulgularının tersine bu araştırmaya katılan örnekleminde 10 kadından 9'u erkeğin şiddet uygulamasının hiç bir haklı nedeni olmadığını ve şiddet uygulayan erkeklere ceza verilmesini istemektedir. Ayrıca, kadınların aileye kocalarından daha çok gelir getirmesinin dayak riskini en az iki misli artırdığı ve çocukken tanık olunan veya maruz kalınan şiddetin erkeklerin şiddet uygulama olasılığını, kadınların da şiddete maruz kalma olasılığını iki kat artırdığı da bulunan önemli bulgular arasındadır.

Aile içi şiddetin ne derece yaygın olduğu söz konusu olduğunda kadının mağduriyetinin ön plana çıkıyor olmasının elbette ki belirli dayanakları vardır. Amerika'da 1999 yılında yapılan bir çalışma erkeklerin kadınlara yönelik şiddet içerikli saldırıda bulunmasının oranının kadınların erkeklere saldırıda bulunmasından 3 kat daha fazla olduğunu (Goodyear-Smith ve Laidlow, 1999), başka bir çalışmada da kadın ve erkeklerin hemen hemen aynı oranlarda eşlerine şiddet uyguladıklarını da belirtmiştir (Low, Monarch, Hartman ve Markman, 2002). Kadınların eşleri tarafından fiziksel şiddete uğramaları halinde fiziksel yaralanma (Foshee, 1996; Low ve ark., 2002), özsaygıda azalma ya da depresyona girme (Holtzworth-Munroe, Smutzler, Bates ve Sandin, 1997) ya da ölümle sonuçlanma (Kellerman ve Mercy, 1992; Low ve ark., 1998) ihtimallerinin erkeklerin eşleri tarafından şiddete uğramaları sonucu yaşadıkları sorunlardan çok daha fazla olduğu en önemli farklılıklardandır. Aşağıdaki bölümde, aile içi şiddete neden olan risk etmenlerinin neler olduğu bu konuda yapılmış araştırma sonuçları verilerek tartışıp, yorumlanacaktır.

Risk Etmenleri

Çocukluk Çağında da Aile İçi Şiddete Maruz Kalma ve Tanık Olma. Aile içinde kadının yaşadığı şiddeti önlemek ya da ona müdahale edebilmek ilk olarak onu ortaya çıkaran risk etmenlerini belirlemeyi gerektirir. Bu bağlamda, birçok çalışmanın ortak sonucu olarak erkeğin kadına şiddet uygulamasındaki en temel etmenlerden biri özellikle erkeğin kendi ailesinde de

şiddet içeren bir ortama (özellikle babası annesine şiddet uygulayışsa) maruz kalmış olması ve alkol kullanımının yüksek olmasıdır (Altınay ve Arat, 2007; Counts, Brown ve Campbell, 1999; Jewkes, Penn-Kekana, Levin, Ratsaka ve Schrieber, 2001; Vahip ve Doğanavşargil, 2006). Eşler arasında yaşanan şiddet ile bireylerin kendi aile geçmişlerinde şiddetin varoluşunu ilişkilendiren birçok çalışma bulunmaktadır. Örneğin, Bandura (1973, 1977) bu ilişkiyi model alarak öğrenmeyle açıklar. Sosyal öğrenme kuramına göre "kadınlara uygulanan şiddet strese karşı öğrenilmiş bir tepkidir". Kişi şiddeti bir çeşit stresle başa çıkma yöntemi olarak gözlemleyerek, model alarak, ebeveynleri arasında yaşanan şiddete tanık olarak ya da şiddetin birbir hedefi olarak öğrenir. Bazı araştırmalar, eşleri tarafından fiziksel şiddete uğrayan kadınların yaklaşık % 25 ila % 75'inin çocukken fiziksel ya da cinsel istismar öyküsünün bulunduğuna işaret etmektedir. Aynı zamanda anne ve babası arasında yaşanan şiddete tanık olmuş erkeklerin eşlerine fiziksel saldırıda bulunma ihtimalinin benzer bir geçmiş deneyime sahip olmayan erkeklere oranlara üç buçuk kat daha fazla olduğu sonucunu bulmuştur (Astin, Lawrence ve Foy, 1993; Fonagy, 1999; Gelles, 1976; Synder ve Fruchtmann, 1981).

Bu sonuçlar, annesi ve babası arasında yaşanan şiddete maruz kalan çocuğun kolaylıkla anneye tekrarlayan bir şekilde şiddet uygulayan 'saldırgan' babayla özdeşleştiğini ifade etmektedir (Kalmuss, 1984; Özmen, 2004; Stewart ve Robinson, 1998; Vahip, 2002). Buna göre çocuk, her ne kadar babasını olumlu görerek özdeşim kurma eğiliminde olsa da onu öfke ve korku kaynağı olarak görmeye başlayacak, sorunların ancak öfke ve saldırganlık yoluyla çözülebileceğini dolaylı yoldan öğrenecektir. Psikoanalitik bakış açısı, şiddetin güvensiz bağlanmanın bir çeşidi olan endişeli (anxious) bağlanmanın abartılı hali ile çocuklukta istismara uğrama ve çocuğun yaşamında bir baba figürünün olmaması gibi etmenlerin biraraya gelmesi sonucu ortaya çıktığını savunur (Fonagy, Target, Steele ve Steele, 1997b; Fonagy, Target, Steele, Leigh, Tlevinson ve Kennedy, 1997c). Bowlby (1980), annesi tarafından ihtiyaçlarına yeterince yanıt verilmeden büyüyen çocuğun yetişkin hayatında terkedilme korkusunu yoğun olarak yaşadığını, sözel ve fiziki şiddeti ileride kendilerini yaralayabileceğini düşündükleri yakın ilişkilerden uzaklaşma aracı olarak kullandıklarını savunur. Ancak, şiddet uygulayan birçok erkeğin geçmişte aile içi şiddet öyküsünün olmaması tek etkenin ebeveynler arasındaki şiddete tanık olmak olmadığını bir göstergesidir.

Sosyoekonomik ve Sosyokültürel Etmenler.

Sosyoekonomik açıdan ele alacak olursak, eşler arasındaki saldırganlığın ekonomik olarak güçlü kesime oranla daha çok işçi ve orta sınıftan olan çiftlerde daha fazla yaşandığını, erkeğin eğitim seviyesinin azlığı ve

işsiz olması ya da iş yaşamındaki istikrarsızlığı ile kadının şiddete maruz kalması arasında bir ilişki olduğunu görmekteyiz (Castro, Peek-Asa ve Ruiz, 2003; Eisikovitz, Winstok ve Fishman, 2004; Haj-Yahia, 2000b; Low ve ark., 2002; Mirrlees-Black, 1999). Bazı araştırmalara göre erkeğin kadına şiddet uygulama ihtimalini artıran önemli bir diğer etmen de kadının eğitim seviyesinin erkekten yüksek olmasıdır (Goodyear-Smith ve Laidlaw, 1999; Kyriacou, Anglin ve Taliaferro, 1999; Malik ve Lindahl, 1998). Eşler arasında özellikle kadını güçlü kılabilecek şekilde eğitim, kariyer, gelir gibi konularında bir güç dengesizliği yaşıyorsa aile içi şiddetin yaşanma ihtimali artmaktadır (Altınay ve Arat, 2007). Bu sonuç, kadının kendinden daha güçlü olmasını kabullenemeyen erkeğin kadın üzerindeki gücünü şiddete başvurarak sahip olmaya çalıştığını ifade ediyor olabilir. Bu bağlamda şiddetin sadece düşük sosyoekonomik gelir düzeyindeki ailelerde yaşandığı kanısı da bir anlamda çürütülmekte, eğitim ve gelir düzeyi yüksek birçok kadının da aslında şiddete maruz kaldığı görülmektedir. Ancak yüksek sosyoekonomik gelir düzeyine sahip kadınlar sosyal, hukuki ve psikolojik yardım alma kaynaklarına daha kolay eriştiklerinden şiddet içeren ilişkiyle daha iyi başa çıkabilmekte ve istediklerinde bu tür bir ilişkiden daha kolayca kurtulabilmektedirler (Mor Çatı Kadın Sığınma Evi, 1998). Özetle bu araştırma sonuçları açıklanacak olursa, aile içi şiddet erkeğin bir anlamda gücünü ispatlama, güç dengelerini kendi yönünde değiştirme çabası olarak görülebilir.

Yaş Farkı. Aile içi şiddetle ilişkilendirilen bir diğer etmen ise yaş olarak ortaya çıkmaktadır. Şiddete maruz kalma ve şiddet uygulama sıklığının yaşla beraber azalıyor olması genç yaşta kadınların daha fazla risk altında olduğunu göstermekte (Carrado, George, Loxam, Jones ve Templar, 1996; Vahip ve Doğanavşargil, 2006), şiddetin en sıklıkla görüldüğü yaş aralığı ise 18-29 olarak belirtilmektedir (Bachman ve Pillemer, 1992; O'Leary, 1999). Bununla beraber aradaki yaş farkını temel alan çalışmalar, erkeğin kadından yaşça daha büyük olduğu durumlarda da kadının eşinden şiddet görme riskinin daha yüksek olduğunu göstermiştir (Tang, 1999b). Ancak böyle bir yaş farkının neden olduğu şiddetin altında yatan sebepleri ortaya koyan bir bilimsel çalışma henüz gerçekleştirilmemiştir. Bu durumda fiziksel şiddetin seneler içerisinde azaldığından yola çıkarak hane içerisinde şiddetin yok olduğu sonucuna varmak hatalı olur. Hatta, ilişkide yaş ilerledikçe fiziksel şiddetin azalıp yerini daha çok duygusal-psikolojik şiddete bıraktığını gösteren bulgular da bulunmaktadır (Jacobson, Gottman, Berns ve Shortt, 1996).

Sosyal Destek. Aile, arkadaş veya yakın çevreden görülen destek aile içi şiddete karşı koruyucu bir etmen oluştururken, bu destekten mahrum olmak ise kişinin aile içinde şiddet yaşama ihtimalini artıran bir etmen

olarak ortaya çıkmaktadır. Şiddetle mağdur edilen kişinin yanı sıra, şiddeti uygulayan kişinin de sosyal bağlarının şiddet uygulamayan kişilere oranla daha zayıf olduğu görülmektedir. Ancak şiddeti uygulayan kişinin, kadına yönelik bu tarz davranışları benimseyen bir sosyal çevreye mensup olma ihtimalini de göz ardı etmemek gereklidir (Koss ve Gaines, 1993; Low ve ark., 2002). Ayrıca kadın ve erkek arasında eşitsizliğin yaygın olduğu, erkeğin kadından üstün görüldüğü, kadın ve erkek rollerinin katı çizgilerle birbirinden ayrıldığı toplumların da kadının eşi tarafından istismar edilme ihtimalini fazlasıyla artırdığı görülmüştür (Counts ve ark., 1999; Jewkes, 2002). Özellikle aile içi şiddetin bir çeşidi olan cinsel şiddet söz konusu olduğunda, erkeğin eşini dövmesini bir hak olarak benimseyen geleneksel normları kadınların da benimsiyor olması kadının cinsel olarak da şiddete maruz kalmasına neden olmaktadır (Gage ve Hutchinson, 2006). Bu bağlamda ataerkil toplumlarda erkeğin kadından üstün bir varlık olarak görülmesinin ve aile içinde karar mekanizmasının başlıca figürü olmasının normalize edilmesinin, şiddetin ortaya çıkmasında rol oynayan önemli risk etmenlerinden biri olduğu söylenebilir (İlkkaracan ve ark., 1996; Parrott ve Zeichner, 2003).

Özetle, aile içi şiddeti ortaya çıkaran etkenlerin yalnızca aile kaynaklı olmadığını, erkek kadın ayrımcılığını meşru kılan toplumsal, ekonomik, politik, hukuksal ve eğitimsel yapıların da etkili olduğunu söylemek mümkündür. Birçok çalışma erkeklerin çocukluk yıllarından itibaren cinsiyetler arası rollere göre değişiklik gösteren sosyalleşme süreçlerinde, kadınlara karşı erkekliklerini kanıtlamalarına yönelik bazı rolleri içselleştirmelerine ve bu amaca yönelik davranmalarına neden olduklarını belirtmektedir (Copenhaver, Lash ve Eisler, 2000; Jennings ve Murphy, 2000; Parrott ve Zeichner, 2003). Bunun yanı sıra, erkeklerin cinsiyetler arası eşitliğin gerçekleşmesi yönünde edindikleri korku da çoğu zaman kadınlara yönelik cinsel saldırganlığı rasyonalize etmelerine yol açmaktadır (Rando, Rogers ve Brittan-Powell, 1998; Wade ve Brittan-Powell, 2001).

Dini Etkenler. Aile içi şiddetin ailenin özelinde bir sorun ve kadının hatalı davranışlarını düzeltmek için uygun bir yöntem olarak görüldüğü birçok Arap ve müslüman ülkelerinde aile içi şiddet ne yazık ki sosyal bir sorun olarak ele alınmamaktadır. Oysa, Mısır, Filistin, İsrail ve Tunus'ta yapılan bir araştırma bu bölgelerde bulunan her üç kadından birinin eşi tarafından dövüldüğünü göstermektedir (Douki, Nacef, Belhadj, Bouasker ve Ghachem, 2003; Haj-Yahia, 2001). Bilindiği kadarıyla Kur'an'ın Nisa (S-34A) suresinde erkeklere serkeşliğinden yıldıkları kadınlara önce öğüt vermeleri, sonra yataкта yalnız bırakmaları, olmazsa da hafifçe vurmaları söylenmektedir. Tekeli'nin

de (1988) eleştirdiği gibi islamiyetin diğer bütün dinler gibi kadının toplumdaki rolünü ikinciliğe itmede ve onu erkeğe başegemeye zorlamada büyük etkisi olduğu gerçeği yadsınamaz. Ulus'a (2005) göre örf ve adetlerimizin temellerini oluşturan islamiyet ve ataerkil toplum özelliği kadının toplum içerisindeki rolünü etkiler vaziyettedir. Buna göre, kadın doğduğu andan itibaren içinde bulunduğu toplumun kendisi için uygun gördüğü normlarla karşı karşıya kalır. Bu normların içerisine kızların ve erkeklerin oynayacağı oyuncakların, giyeceği kıyafetlerin vs. önceden toplumsal sistem tarafından belirlenmiş olması ile her iki cinsiyetin rollerine uygun davranış kurallarının belirlenmesi gerekmektedir. Latin Amerikalılar ile yapılan bir çalışmada Meksika'da doğan ve geleneksel rollerle yetiştirilen kadınların Amerika'da doğan ve geleneksel olmayan rollerle yetiştirilen kadınlara oranla eşleri tarafından daha az tacize uğradıkları bulunmuştur. Bu sonuç, geleneksel rollerle yetiştirilen kadınların eşlerinin beklentilerine uygun davrandıkları için daha az tacize uğradıklarını göstermektedir (Harris, Firestone ve Vega, 2005).

Türkiye'de ataerkil düzenin kadının toplumsal hayattaki rolüne olan etkisine baktığımızda geçmişten günümüze yapılan siyasi, hukuki ve sosyal reformlara rağmen kadının hep erkeğin gerisinde kaldığını görmek mümkündür. Osmanlı'nın harem sisteminde çok aşağı bir konumdayken cumhuriyetin getirdiği reformlarla beraber kadının statüsünde bir yükselme görülmüş, ancak birçok siyasi ve hukuki hakka sahip olmayı başarmasına rağmen kadının erkeklerle bir yandan eşit olarak görülmeye çalışıldığı diğer yandan ise islami toplum kurallarının etki ettiği geleneksel bir model içerisinde sıkıştığı aşikar olmaktadır (Unat, 1979; Oral, 1987). Özellikle kırsal kesimdeki aile yapılarına bakıldığında kadın erkek arasındaki eşitlikten ziyade, erkeklerin aile içindeki otoritelerinin sorgulanamaz olduğu ve kadının erkekten dayak yemesinin pek çok aile için geçerliği olduğu görülmektedir (Unat, 1979).

Tezcan (2003), Türkiye'de kadına yönelik şiddetin köklerinin namus kavramına dayandırıldığını ve dolayısıyla namus cinayetlerinin çok yaygın olduğunu savunur. Kızın ailesinin isteği dışında birisiyle duygusal bir ilişkiye girmesi, evlilik dışı bir ilişkide hamile kalması, sevdiği kişiyle evden kaçması ya da evli bir kadının başkasıyla evden kaçarak kocasını terk etmesi gibi durumlar kadınların töre cinayetlerine kurban gitmesinin başlıca nedenleri olarak ortaya çıkmaktadır. Ulus da (2005) Türkiye'de kadınların namus uğruna öldürülmesinin şiddetin görünür bir biçimi olduğunu; planlı ve kasıtlı olarak yapıldığını, toplumun kabul gördüğü ahlaki kurallar ve acımasız törelere dayandığını savunur. Aziz'e (1994) göre erkek kadına dayak atmayı kendine bir hak olarak görmekte, tecavüzü ise kimliğin

bir uzantısı olarak savunmakta ancak en üzücüsü de toplumun yaygın ahlak ve namus anlayışı bu durumu meşrulaştırmaktadır.

Psikolojik Etmenler. Türkiye'yi bir kenara bırakacak olursak eşlerine şiddet uygulayan erkeklerin psikolojik yapılarına bakıldığında bu erkeklerin şiddet uygulamayanlara oranla genel anlamda daha sinirli ve saldırgan bir tavır içinde oldukları gözlemlenmiştir (Eckhardt, Barbour ve Stuart, 1997). İlişkisel anlamda bakıldığında çiftlerin evlilikte yaşadıkları çatışmaları çözümlemede etkili başa çıkma yöntemleri kullanılmamalarının aile içi şiddetin yaşanması açısından risk oluşturduğu görülmektedir. Bu çıkarımı destekleyici çalışmalar şiddet eğilimli bireylerin "sorun-çözme ve çatışmayı çözmeye yönelik becerilerinin olmadığını" ve bu durumun da ev içindeki gerginliği artırarak fiziksel şiddetle sonuçlanabileceğini göstermektedir (Holtzworth-Munroe, Smutzler, Bates ve Sandin, 1997). Ayrıca aile içi şiddetin ortaya çıkmasında en önemli faktörlerden biri de erkeğin daha önce bir kez dahi olsa eşine şiddet uygulamış olmasıdır (Riggs, Caulfield, ve Street, 2000). Örneğin, yeni evli çiftlerle yapılan bir araştırma, evlilik önesi partnerine şiddet uygulamış olan erkeklerin hiç şiddet uygulamamış erkeklerle oranla evliliğin ilk yılında şiddet uygulama ihtimalinin daha yüksek olduğunu belirtmektedir (Leonard ve Senchak, 1996). Bunun yanı sıra erkeğin eşine sözel ya da duygusal şiddet uygulaması, fiziksel şiddet uygulaması açısından büyük bir risk faktörü olarak görülmektedir (Krahé, Bieneck, ve Möller, 2005; Riggs ve ark., 2000).

Aile içi şiddetin ortaya çıkmasında etkili olduğu düşünülen birçok risk etmenleriyle birlikte ele alınması gereken "ekolojik model" Heise (1998) tarafından geliştirilmiştir. Kişisel, durumsal ve sosyokültürel etkenler arasındaki ilişkiyi kendine temel alan ve bunları dört ayrı seviyede inceleyen bu modelde birinci kategori 'Toplum'dur. Bu seviyedeki risk etmenleri, şiddetin etkin bir çatışma çözme şekli olduğu ve erkeğin kadın üzerindeki kontrolünün hoş görüldüğü sosyal normlardan oluşur. 'Topluluk' seviyesindeki risk etmenlerini fakirlik, düşük sosyoekonomik ve kadının ailesinden uzak olması durumları oluşturur. 'İlişki' seviyesindeki risk etmenleri aileyi ilgilendiren birçok konuda karar alma ve paranın yönetiminin erkeğin kontrolünde olması ve aile içi çatışmalarının sağlıklı yollarla çözümlenememesiyle açıklanır. Son seviye olan 'Suçu işleyen birey' seviyesinde de kişinin kendi ailesinde şiddete tanıklık etmiş olması, alkolün kötüye kullanımı, çocukken istismara uğramak, baba figürünün hiç olmaması ya da varsa bile onunla sıcak bir ilişki kurulmaması, kadına karşı şiddet uygulanması açısından risk etmenleri olarak görülmektedir. Özetlemek gerekirse, özellikle aile içi şiddette tanık olarak büyümek, şiddeti sorunlu ilişki ve durumlarda sorun çözme yolu olarak

kullanmak, sosyo-kültürel olarak erkeğin kadından üstün görülmesi, kadın ve erkek rollerinin birbirinden katı çizgilerle ayrılması ve kadının sosyoekonomik olarak zayıf koşullara sahip olması aile içi şiddeti hazırlayan koşullara olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir sonraki bölümde şiddete maruz kalan kadınların verdiği psikolojik tepkiler ve yaşadıkları sorunlardan bahsedilerek şiddetin neden olduğu fiziksel ve psikolojik hasarlar üzerinde vurgu yapılacaktır.

Şiddete Maruz Kalan Kadınların Psikolojisi

Aile içi şiddetin kadın üzerinde oluşturduğu etkiler söz konusu olduğunda en çok üzerinde durulan noktalardan biri kadının ruh sağlığının bu durumdan nasıl etkilendiği yönündedir. Şiddetin kadın üzerindeki psikolojik etkileri yaşanan şiddetin tipi, süresi, ciddiyeti, şiddetin gerçekleştiği sıradaki yaşam döngüsü, kişinin sahip olduğu başa çıkma mekanizmaları ve sosyal desteğine göre değişiklik göstermektedir (Stewart ve Robinson, 1998). Başlangıçta şok ya da hissizlik şeklinde reaksiyonlara yol açan şiddet, gelecekte de benzer durumların yaşanma ihtimali düşüncesiyle korku duyulmasına yol açar. Şiddetin uzun süreli olduğu durumlarda ise güven duygusunda sarsılmalar, çaresizlik ve umutsuzluk hisleri, kontrolün kaybedildiği duygusu, kendini suçlama ve özsaygıda düşüş sıklıkla gözlenmektedir (Stewart ve Robinson, 1998; American Medical Association Council on Ethical and Judicial Affairs, 1989).

Aile içi şiddetin çeşitleri göz önünde bulundurulduğunda kadınlar üzerinde en ciddi etki yaratan durumun fiziksel ve cinsel şiddetin bir arada uygulanması sonucu ortaya çıktığı, erkeğin alkol ve madde kullanımının şiddet uygulanması ile yüksek oranda ilişkili olduğu, boşanmış ya da ayrı çiftlerin evli çiftlere oranlara 2 ya da 3 kat daha fazla şiddet içerikli deneyim bildirdikleri bulunmuştur (Coker, Smith, McKeown ve King, 2000). Daha da önemlisi, kendi ailelerinde fiziksel ya da psikolojik şiddete tanıklık etmiş kadınların (özellikle babaları tarafından annelerine uygulanan şiddete) böyle bir öyküye sahip olmayan kadınlara oranla eşlerinden şiddet görme açısından anlamlı derecede fazla risk taşıdıkları görülmüştür (Coker ve ark., 2000). Benzer bir sonuç da Türkiye'de Yıldırım'ın (1998) çalışması sonucu ortaya çıkmış, şiddete uğrayan kadınların %75'inin annesinin de kocaları tarafından şiddete maruz bırakıldığı bildirilmiştir.

Suriyeli kadınlar üzerinde yapılan bir çalışma fiziksel şiddet ve ruh sağlığı problemleri arasında güçlü bir ilişki bulmuş, İsrail'de ise hem fiziksel ve hem de cinsel istismara maruz kalan kadınların bu durumlara maruz kalmamış kadınlara oranla özsaygılarının anlamlı derecede düşük olduğunu, onlara göre daha şiddetli depresyon, anksiyete ve stres yaşadıklarını belirtmiştir

(Haj-Yahia, 2000). Ülkemizde Vahip ve Doğanavşargil tarafından 2006 yılında psikiyatri polikliniğine başvuran hastalarla yapılan bir çalışmada kadın hastaların % 63'ünün çocukluğunda, % 62'sinin ise evliliğinde en az bir kez şiddet gördüğü, fiziksel şiddet gören kadınların da % 73.9'unun depresyon, % 6.5'inin ise kaygı bozukluğu tanısı aldığı ortaya çıkmıştır. Hollandalı kadınlar üzerine yapılan bir araştırma ise fiziksel ve cinsel istismara maruz kalmış kadınların böyle bir deneyimi olmayan kadınlara oranla anlamlı bir fark oluşturacak şekilde daha fazla psikosomatik ve depresif şikayetleri olduğu sonucunu bulmuştur (Krahé ve ark., 2005).

Son yıllarda yapılan çalışmaların bir bölümü şiddet görmüş kadınlar arasında Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB) yaygınlığını konu almıştır. Her ne kadar TSSB'nin tecavüz, saldırı ve benzeri durumlar sonucu yaygın olarak ortaya çıktığına dair bilgiler bulunsa da bu konudaki bazı çalışma örnekleri TSSB'nin aynı zamanda şiddet görmüş kadınlar arasında da görüldüğünü ve TSSB semptomların şiddetin bildirilen şiddet içerikli uygulamanın ciddiyeti ile doğru orantılı olduğunu vurgulamaktadır (Astin, Lawrence ve Foy, 1993; Houskamp ve Foy, 1991; Kemp, Rawlings ve Green, 1991). Kemp ve arkadaşları (1991) aile içi şiddete maruz kalmış ve sığınma evinde ilk haftalarını geçiren 77 kadınla görüşmüş ve sonuç olarak % 84'ünde TSSB olduğunu saptamışlardır. Buna ek olarak, istismarın boyutu ve buna bağlı olarak yaşanan üzüntü TSSB, anksiyete ve depresyonun varlığı ile pozitif bir ilişki sergilerken şiddet içeren ilişkinin süresi ile TSSB'nin varlığı arasında güçlü bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir. Aynı araştırmacıların (1995) diğer bir çalışması ise fiziksel şiddet görmüş 179 kadının % 81'inin, sözel şiddete maruz kalmış 48 kadının % 63'ünün TSSB tanı ölçütüne uygun olduğunu bulmuştur.

Psikolojik ve fiziksel istismarın TSSB semptomlarının ortaya çıkması üzerindeki birleşik etkileri incelendiğinde, psikolojik istismarın fiziksel istismarla beraber uygulanması durumunda TSSB için büyük bir haberci niteliği taşıdığı sonucuna varılmıştır. Aynı çalışmada erkeklerin grup tedavisi görmelerinin üzerinden 6 ay geçmesiyle beraber görülen fiziksel şiddetteki görece azalmanın aynı dönemde bildirilen TSSB semptomlarındaki azalmayla paralellik oluşturduğu da bulunmuştur (Taft, Murphy, King, Dedeayn ve Musser, 2005). Bu sonucu destekler nitelikteki bir başka bulgu ise Avustralya'da beş farklı sığınma evinde kalan 100 kadının 45'inin DSM-IV'teki TSSB ölçütlerini tam olarak karşıladıklarına, en sık görülen semptomların da uyuma güçlüğü, konsantrasyon bozukluğu ve süregelen üzücü düşünce ve anılar olduğuna işaret etmektedir (Mertin ve Mohr, 2000). Sosyal destek imkanlarının ve pozitif yaşam olaylarının TSSB ile negatif bir ilişki

içinde olduğu ve gelişim sürecinde aile içinde yaşanan gerilimlerin de TSBB ile pozitif bir ilişki içinde olduğu konuyla ilgili diğer önemli bulgulardır (Astin ve ark., 1993). Tüm bu çalışmalar, TSSB'nin aile içi şiddet mağduru kadınlarda sıklıkla görülebilen bir durum olduğunu gösterir niteliktedir.

Aile içi şiddete maruz kalmış kadınlar arasında ruh hastalıklarının yaygınlığı ve eş tarafından uygulanan şiddetin ruh sağlığı sorunları açısından bir risk etmeni oluşturduğu konusu literatürde oldukça yer almaktadır. Bir literatür taraması şiddet görmüş kadınların % 47.6'sının depresyon, % 17.9'unun intihar riski, % 63.8'inin TSSB, % 18.5'inin alkolün kötüye kullanımı, %8.9'unun da maddenin kötüye kullanımı gibi sorunları ağırlıklı olarak yaşadıklarını belirtilmiştir. Bunun yanı sıra, yaşanan istismarın şiddeti ve süresi ile depresyon ve TSSB'nin şiddeti arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur. Depresyonun yaşanan şiddetin ortadan kalkmasıyla azaldığı görülürken, TSSB'nin hala devam ettiği bulunmuştur (Golding, 1999). Hem çocuklukta hem de yetişkinde şiddete maruz kalmanın kadınların depresif semptomlar ve TSSB semptomları göstermeleri açısından büyük bir risk faktörü oluşturduğu görülmektedir (Sullivan, Meese, Swan, Mazure ve Snow, 2005). Yıldırım'ın (1998) şiddete maruz kalmış 112 kadın üzerine yaptığı çalışmada da kadınların % 45.5'i klinik depresyon tanısı almış, % 41.1'inin orta derecede depresyonu olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, yine aynı çalışmada kadınların % 91.6'sının çocuğunu dövdüğü ve bu oranın depresyon derecesiyle paralel bir artış gösterdiği belirtilmiştir.

Güney Asya bölgesinde 208 kadın üzerinde yapılan çalışmada % 21 oranında eşler arasında şiddet yaşandığı görülürken, bu kadınların eşinden şiddet görmeyen kadınlara oranla anlamlı derecede daha fazla fiziksel sağlık sorunları, depresyon, kaygı ve intihar düşünceleri bildirdikleri saptanmıştır (Hurwitz, Gupta, Liu, Silverman ve Raj, 2006). 23 kadından oluşan başka bir örnekleme yapılan derinlemesine görüşmelerde kadınlar, yaşadıkları şiddet sonucu yaralanma ve sağlık sorunları riski açısından endişeli olduklarını, depresyon ve kaygının ise uyku düzenleri, iştahları ve enerjileri üzerine olumsuz etkileri olduğunu bildirmişlerdir. Psikiyatri hastanelerinde yatan hastalar üzerinde yapılan bir araştırma ise bu hastaların % 18'inin istismar içeren bir öyküsü olduğunu ve bu hasta grubunda intihar riskinin, maddenin kötüye kullanımının, ve sınır kişilik bozukluklarının diğer hastalara oranla anlamlı derecede daha fazla görüldüğünü ortaya koymaktadır (Brown ve Anderson, 1991). Ayrıca istismar öyküsü olan hastaların diğer hastalara oranla daha uzun süre hastanede tedavi için kaldıkları bulunmuştur (Carmen, Riecker ve Mills, 1984).

Son yıllarda yapılan birçok araştırmanın sonucu

kadınlara uygulanan şiddetin özellikle üretken dönemlerle ilişkili olduğunu düşündürmektedir. Örneğin eşler tarafından uygulanan şiddetin cinsel eyleme, cinsel eylemin olmamasına, mensturasyona, hamileliğin başlangıcı ya da bitişine ve menapoza bağlı olarak arttığı gözlemlenmiştir (Stewart ve Robinson, 1998). Hamilelik esnasında uygulanan fiziksel şiddetin görülme sıklığının % 4 ile % 20 arasında değişiklik gösterdiği, bu duruma maruz kalan kadınlarda ise düşük yapma ve maddeyi kötüye kullanma ihtimalinin yüksek olduğu belirtilmiştir (Musick, 1993; Stewart ve Robinson, 1998). Hamilelikte kadının şiddete maruz kalması düşük, erken doğum, gelişmemiş bebek doğumu ve ceninin zarar görmesi ya da ölmesiyle sonuçlanabilmektedir (Bohn, 1990). Yakın bir zamanda 85 hamile kadın üzerinde yapılan başka bir araştırma bu kadınların % 69'unun hamilelik öncesi eşleri tarafından fiziksel şiddete maruz bırakıldıklarını, %58'inin de TSSB tanısını aldığını bulmuştur (Harris-Britt, Martin, Li, Casanueva ve Kupper, 2004).

Aile içi şiddetin psikolojik etkilerinin yanısıra medikal sonuçları da olduğu gözlemlenmiştir. Örneğin, fiziksel şiddet kırıklara, beyin zedelenmelerine, yaralanmalara, ölümlere sebep olurken, cinsel şiddet cinsel yolla bulaşan hastalıklara, istenmeyen gebeliklere, idrar yolu enfeksiyonlarına ve genital birtakım rahatsızlıklara yol açabilmektedir. Bunlara ek olarak, şiddete maruz kalan kadınlar arasında yaşadıkları strese bağlı olarak yoğun baş ve sırt ağrıları ile mide ve bağırsak sorunları görülmektedir (Stewart ve Robinson, 1998; American Medical Association Council on Ethical and Judicial Affairs, 1989). Ayrıca, erken yaşta hamile kalan genç kızların ailelerinde cinsel ve fiziksel istismara maruz kaldığının göstergesi olduğuna dair bulgular da vardır (Musick, 1993; Kennedy, 2006). Bu araştırma bulguları özetle şiddetin fiziksel olarak geçici ama psikolojik olarak kalıcı hasar oluşturduğunu göstermektedir. Kadınların eşleri tarafından şiddete maruz kalmalarına rağmen bu ilişkileri devam ettirmeleri oldukça sık tartışılan bir konudur. Aşağıdaki bölüm buna sebebiyet veren nedenleri tartışacaktır.

Kadınlar Neden Şiddet İçerikli İlişki İçinde Yaşamaya Devam Ediyor?

Tüm bu sonuçlar göz önüne alındığında aklı gelen kaçınılmaz bir soru kadınların şiddet gördükleri bu ilişkileri sürdürüp sürdürmeme kararını nelere dayanarak aldıkları yönünde olmaktadır. Şiddetin gerilimin olduğu, patladığı ve etkisini yitirerek şiddet uygulayan kişinin sakinleşmesi şeklinde bir döngüyü izlediği bilinmektedir (Koss ve Gaines, 1993; Stewart ve Robinson, 1998). Ancak bilinen başka bir nokta da şudur ki, kadınlar çoğunlukla ilişkilerini birçok kez şiddete maruz kaldıktan sonra bitirmekte, kısacası "ayrılık tekil

bir olay olmaktan çok bir süreç” şeklinde gelişmektedir (Stewart ve Robinson, 1998, s.84). Ayrılık kararı alıp almamak ise daha çok şiddete uğrayan kadının kullandığı başa çıkma yöntemlerine göre farklılık göstermektedir. Örneğin, bazı kadınlar şiddet devam etmesine rağmen ‘sakinme’ (avoidance) stratejisini uygulayarak bir şekilde süregelen şiddetle başa çıkmakta, ancak uygulanan şiddetin ciddiyeti ve sıklığı arttıkça daha sıklıkla ilişkilerini bitirmeye yönelik harekete geçmektedirler (Waldrop ve Resick, 2004). İçli’nin (1994) İstanbul, Ankara ve İzmir’de alt, orta ve üst sosyoekonomik düzeyden evli 1070 kadın üzerinde yaptığı bir araştırması şiddete maruz kalan kadınların %83’ünün şiddetin ardından evde kalmayı seçtiklerini, %78.1’inin ise durumu kabullendiğini bulmuştur. Arın’a (1996) göre, şiddete maruz kalan kadın büyük çoğunlukla utanç duygusuyla karşı karşıyadır; başkalarına bu durumdan söz etmez çünkü sadece bu durumun kendi başına geldiğini sanır ve bir şekilde o muameleyi hak ettiğine kendisini inandırmaya çalışır. “Utanma, aileye sadakat (ihbar ettikleri takdirde aile sırlarını ifşa etmiş veya aile kurumuna ihanet etmiş duruma düşecekleri kaygısı), kocalarının alayına maruz kalma korkusu, polisin ve hukukun kendilerini koruyamayacağı önyargısı, ekonomik güçlükler (olay boşanma ile biterse sokakta kalma, kendisine ve çocuğuna bakamama endişesi), daha fazla şiddete maruz kalma korkusu gibi olgular kadınları yasal makamlara şikayette bulunmaktan alıkoymaktadır” (Arın, 1996, s. 203). Bu konuda diğer önemli bir noktada şiddete uğrayan kadının geçmişte kullandığı başa çıkma yöntemlerinin etkinliğinin şimdiki ve gelecekteki başa çıkma girişimleri ile ilişkili olduğudur. Örneğin, ailesinden ya da polisten yardım ya da destek görememiş kadınlar bir daha şiddete maruz kaldıklarında bu kanallara başvurmayı eski sıklıkta düşünmemektedirler (Waldrop ve Resick, 2004). Ülkemizde de özellikle polise başvuru durumlarında destek görememe oldukça sık karşılaşılan bir durum olma özelliği taşımaktadır. 1990-1995 yılları arasında Mor Çatı’ya sığınan kadınlardan 90’ı daha önce polise başvurduğunu, bunların % 43.3’ünün polisler tarafından eşleriyle barıştırıldıkları ve % 13.2’sinin ise başvurularının dikkate alınmadığı ve gerekli kayıtların tutulmadığı belirtilmiştir (Mor Çatı Kadın Sığınma Evi, 1998). Bu bulgular, kadınların kendileri ve çocukları için yaşamsal, sosyal ve ekonomik güvenceleri olmadığında şiddet içerikli ilişkilerde kalarak yaşamaya devam ettiklerini seçmek zorunda kaldıklarını göstermektedir. Aile içi şiddet konusunda üzerinde çok zaman ve emek harcanması gereken ve belki de en önemli meselelerden biri de şiddetin önlenmesidir. Bu konudaki çalışmalara öncelikle şiddete neden olan etmenleri ele alarak başlamak gerekir. Bir sonraki bölüm bu konuyu ayrıntılıyla tartışacaktır.

Sonuç ve Tartışma

Aile İçi Şiddet Nasıl Önlenebilir?

Aile içi şiddeti başlatan risk etmenleri konusunda iyi bir model teşkil eden “Ekolojik Model” (Heise, 1998) göz önünde bulundurularak, birden fazla risk etmeninin kendi içinde etkileşime girerek aile içi şiddeti ortaya çıkarmada etkili olduğu bilinmelidir. Dolayısıyla aile içi şiddeti önlemek aynı anda yasal, sosyal, ekonomik ve kişisel gibi birden çok etmene müdahale etmeyi gerektirir. Örneğin, bireysel seviyede karşılaşılan risk etmenleri dikkate alınırken, aynı zamanda ilişkisel düzeyde de girişimlerde bulunulmalı, sağlıklı aile ortamları oluşturabilmek adına çalışıp sorunlu ailelere ise profesyonel yardımın kolaylıkla götürülebilmesi için girişimlerde bulunulmalıdır. Toplum ve topluluk düzeyinde ise kamusal alanlar olan okullara, işyerlerine ya da yakın çevreye yönelinmeli, cinsiyetler arasındaki farklılıklar ve bunlardan doğabilecek olumsuz durumlar üzerinde durulmalı, aile içi şiddete sebep olabilecek kültürel, sosyal, ve ekonomik etmenleri değiştirebilme amacıyla harekete geçilmelidir.

Halk sağlığı alanında aile içi şiddeti önlemek amacıyla yapılan girişimler genel olarak üç seviyede değerlendirilmektedir: Birincil önlemler, problem ortaya çıkmadan önce müdahale etmeyi, ikincil önlemler, problemin varlığına ilişkin ilk işaretler belirdiğinde sorunun ortaya çıkma sıklığını azaltmaya yönelik girişimleri, üçüncül önlemler ise sorunun artık oldukça yaygın olduğu ve zarar verme boyutuna ulaştığı durumlarda harekete geçmeyi içermektedir (Dünya Sağlık Örgütü, 2002; Wolfe ve Jaffe, 2003, 2006). Birincil önlemlere, aile içi şiddet ve alternatif çatışma çözme yöntemleri hakkında öğrencileri bilgilendirmek, halkın aile içi şiddet ve bu anlamda şiddete maruz kalanların başvurabilecekleri servisler hakkında farkındalığını artırıcı eğitimsel çalışmalar yapmak örnek olarak verilebilir. Bu çalışmalar, sağlıklı ve şiddet içermeyen ilişkilerin oluşumunu destekleyen grupları yeni değerler, yeni düşünce sistemleri ve ilişki becerileri ile tanıştırmayı amaçlar. Örneğin bu programlarda ilişkilerde, saygı ve güvenin nasıl geliştirilebileceği üzerinde durulabilir. İkincil önlemler, belirli davranışlarda bulunduğu tespit edilmiş (örn., kız arkadaşına şiddet uygulayan) ya da aile içi şiddet açısından risk oluşturabilecek özellikleri olan (örn., erkek olması ya da daha önce şiddet uygulamış olması) kişileri kendine hedef alır. Bu çalışmalar, aile içinde şiddet yaşanma riskinin yüksek olduğu aileleri ziyaret etmeyi ve flört döneminde kız arkadaşına şiddet uygulayan ergenleri hedef alan programları içerebilir. Flört döneminde şiddet uygulama ve cinsel saldırıda bulunma açısından risk oluşturan daha önce şiddet uygulamış olma ve maddenin kötüye kullanımı gibi davranışlarda bulunan

üniversite öğrencilerine yönelik programlar ikincil önlemlerin kapsamına girer. Son olarak üçüncül önlemler ise, aile içi şiddetin, bu şiddeti uygulayanların ve buna maruz kalanların belirlenmesi ile sonuçları, şiddete başvuranların alacakları cezaların, tedavi şekillerinin ve mağdurlara sunulan yardım imkanlarının belirlenmesini temel alan programları içermektedir (Dünya Sağlık Örgütü, 2002; Wolfe ve Jaffe, 2003; 2006).

Jewkes da (2002) aile içi şiddetin ortaya çıkmasını etkili olan birçok etmenin örümcek ağına benzer bir şekilde birbirleriyle etkileşimde olduklarını bu nedenle iyi bir önleme programı oluştururken birden fazla risk etmeninin aynı zamanda ele alınması gerektiğini savunmaktadır. Bu amaçla birincil önlemler başlığı altında toplanabilecek önleme stratejileri sunmuştur. Buna göre aile içi şiddetin tolere edilemez bir durum olduğunun altının çizilmesi amacıyla kadınları, hakları ve yürürlükte olan yasanın ilgili maddeleri hakkında haberdar etmek, farkındalığı artırmak için medyayı kullanmak ve mağdur kadınlara arka çıkan dernekleri desteklemek birincil önlemler anlamında oldukça önemli girişimlerdir. Bununla beraber, kadınların statüsünü güçlendirmek için onlara çalışma imkanları oluşturmak, eğitim alma imkanlarını artırmak, politik aktivitelere eşit katılımlarını sağlamak gerekmektedir. Arın (1998) da kadına yönelik şiddetin sorumlusu olarak devleti görmekte, devletin kadınların can güvenliğini sağlaması ve insan haklarını korumak adına eşitlikçi politikalar üretmesiyle ancak şiddete dur denebileceğini belirtmektedir. Buna göre, Türkiye’de kadın erkek eşitliğini gözetebilmek amacıyla yasaların gözden geçirilmesi, toplumda bu yönde yaygın olan inanışların, davranışların ve değer biçimlerinin değiştirilmesi için eğitim alanında girişimlerde bulunulması, bu eşitliğin her alanda hüküm sürebilmesi için özellikle kadının da siyasette eşit haklara sahip olması, siyasi anlamda erkeklerle eşit oranda temsil edilmesi gerekmektedir. Altınay ve Arat da (2007) şiddet döngüsünün şiddete karşı toplumsal duyarlılığın artırılarak, çeşitli iletişim kanalları ve ders kitapları yoluyla şiddetin gayrimeşru bir sorun çözme yöntemi olduğunun topluma yayılmasının öneminden bahsetmektedirler. Jewkes (2002), aile içi şiddeti azaltmak amacıyla medyada şiddet içerikli materyallerin gösterilmesinin önlenmesi ve fiziksel cezalandırma yöntemlerinin yasaklanması gerektiğine yönelik yasal uygulamalar geliştirilmesi gerektiğini savunur. Ulus da (2005), toplumun egemen olan bütün değerleri, yaşam biçimleri, gelenek ve görenekleri ile kısaca her çeşit ilişki biçiminin bu kitle araçlarının içeriğini belirlediğinden medya gibi kitle iletişim araçlarının aile içi şiddetin önlenmesi açısından büyük önem taşıdığını belirtir. Bu bağlamda toplum normlarını değiştirmek için medyada kadına yönelik şiddeti kınayan kampanyalar desteklenebilir, okullarda

ise cinsiyet farklılıkları, şiddet, ve şiddet içermeyen çatışma çözme yöntemleri hakkında bilgilendirmeler yapılabilir. Tüm bunlara ek olarak, konuyla ilgili araştırmalar yapılabilmesi ve sonuçlarının da etkili müdahale programları oluşturulmasında kullanılabilmesi adına araştırma fonları ayrılmalıdır. En önemli risk etmenlerinden ikisi olarak ortaya çıkan yoksulluk ve alkol tüketimi konuları ele alınmalı, kadın ve erkek için iş imkanları oluşturulurken, alkol kullanımının azaltılması amacıyla bazı yasal politikalar izlenmelidir.

Wolfe ve Jaffe’e göre (2003) önleme programlarının uygulanmasındaki en önemli etkenlerden biri, hedeflenen yaş grubu ve yaş grubuna uygun uygulamanın yapılacağı yerin belirlenmesidir. Örneğin, kadınlara yönelik şiddeti destekleyici tutum ve davranışlara karşı yürütülen programlar ergenleri hedef alıyorsa liseleri, yani sınıfları uygulama alanı olarak seçmekte, yetişkinleri hedef alıyorsa medyayı ya da işyerlerini tercih etmelidir. Önleme programlarını uygun olmayan tutum ve davranışları belirleyerek yerine, daha olumlu alternatifler sunma özelliklerinden dolayı aynı anda çok sayıda insana ulaşmayı hedefleyen psikolojik eğitim stratejileri olarak değerlendirmek yerinde olacaktır. Sosyal öğrenmenin büyük çoğunluğunun okulda gerçekleştiği göz önünde bulundurulacak olursa, çocukların kolaylıkla kişiler arasında şiddet uygulanmasını destekler tutum ve davranışlar geliştirmesi çok da zor olmayacaktır. Bu nedenle ergenlik çağının başlangıç ve orta dönemleri gençlerin ilişkilerde şiddetin nasıl ortaya çıkabileceği hakkında farkındalıklarını artırma ve onlara sağlıklı yakın ilişkiler kurma yollarını öğretme açısından çok avantajlı bir dönemdir. Ergenliğin ilk dönemleri ve yetişkinliğin ilk dönemlerine denk gelen üniversite yılları da partnerlere şiddet uygulanması ve cinsel saldırıda bulunulması açısından riskli bir dönem olarak görülmekte, dolayısıyla birçok önleme programı tarafından hedef grup olarak ele alınmaktadır.

Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddete karşı girişimlere bakıldığında bu konudaki en önemli atılımın 1990 yılında Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı’nın kurulması olduğu görülür. O yıllardan bu yana Mor Çatı şiddete maruz kalmış kadınlara psikolojik ve hukuksal destek vermekte, onlara iş bulabilmeleri ya da meslek edinebilmeleri için yardım etmekte ve en önemlisi kalabilecekleri güvenli bir ortam sunmaktadır. Mor Çatı’yı daha sonra Ankara’da 1991 yılında kurulan Kadın Dayanışma Vakfı ve Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü’nün bünyesinde 1994’ten beri psikolojik ve hukuki hizmet veren Bilgi Başvuru Bankası ile Başbakanlık’a bağlı Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü bünyesinde sayısı giderek artan Kadın Misafirhaneleri ile acil yardım hattı ve danışmanlık sunan Kadın Dayanışma Merkezi (KAMER) takip etmiştir.

Aile içi şiddetin önlenmesi meselesine daha soyut bir yaklaşımda bulunulacak olunursa, İlkcaracan ve arkadaşlarına (1996) göre toplumda yaygın olan ve şiddeti beslediğine inanılan inanç ve değer yargıları sorgulanmalı, çözüme ulaşabilmek için kültürel yapıda değişiklikler yapılması hedeflenmelidir. Bu amaç doğrultusunda kadın erkek ayrımının normalize edilmiş olması, kadının kişiliğinin yok sayılıp bir obje olarak görülmesi, erkeğin kadına uyguladığı şiddetin toplum tarafından tepki görmemesi ya da kadının şiddete boyun eğmesini destekleyen toplumsal normlar sorgulanmalı, toplumsal yapıda şiddetin kınanması yönünde gerekli değişiklikler yapılması için harekete geçilmelidir. Örneğin, toplumda kadınların erkekleri dayağa teşvik ettiği, erkeğin ataerkil toplum özelliğinden kaynaklanan bazı hakları olduğu, kadınların intikam alma amacıyla yaşadıkları deneyimleri fazla abartıyor oldukları, dayanın ailenin özelinde bir mesele olduğu, zaten çok fazla şiddet uygulanıyor olsa kadınların beraber yaşamaya devam etmeyecekleri ve aslında dayanın düşünüldüğü kadar da yaygın bir sorun olmadığı, tam tersine toplumda az rastlanır bir olay olduğuna dair yaygın yanlış inanışların bir an önce değiştirilmeye çalışılması aile içi şiddetin önlenmesi açısından çok önemli bir adım olacaktır.

Genel anlamda, aile içi şiddeti önleyebilmek öncelikle onun toplumsal bir olgu olduğunu kabul etmeyi gerektirmektedir. Bu durum, tüm toplumsal kuruluşların kendi paylarına düşeni yapmaları ihtiyacını doğurmaktadır. Örneğin hukuksal alanda cinsiyet farklılıklarını temel alarak hazırlanan yasalardan çok, kadının uğradığı şiddeti kanıtlanmasına yardımcı, duygusal ve maddi zararını karşılamayı esas edinen, şiddeti uygulayana caydırıcı cezai hükümler sunan yasal düzenlemelere ihtiyaç doğmaktadır (James ve Gilliland, 2001; Yıldırım, 1998). İlkcaracan ve arkadaşları (1996), her şeyden önce şiddete maruz kalmış kadınların sığınabilecekleri güvenli bir mekanın sağlanabilmesinin önemini vurgularken, mahkemelerin gerektiğinde saldırdırda bulunan kişiyi eğitime katılmaya zorlaması ve şiddetin tekrar uygulanması dahilinde daha ağır cezalar vermesi görüşünü savunur ki bu da oldukça yerinde bir görüştür. Sığınakların önemi bu noktada tartışılmaz bir hal almaktadır. Öyle ki şiddete maruz kalmış kadınlara öncelikle can güvenliği sağlayarak toparlanmaları için bir fırsat oluşturan bu mekanlar, kadınların kendileri gibi birçok kadının da bu duruma maruz kaldığını, yalnız olmadıklarını görmelerini sağlayarak utanç duygusundan sıyrılmalarına yardımcı olurken, becerileri geliştirilerek iş bulmaları sağlanmaktadır. Bunun yanı sıra aile içi şiddetin temel amacının şiddeti durdurarak şiddete uğrayan kişiyi korumak olduğu düşünülürse, kadının tehdit altında olduğu durumlarda arayabileceği 24 saat hizmet veren telefon hatları ile ambulans ve polis

desteğinin sağlanması, polisin eşleri barıştırıcı tavrından uzaklaşıp kadının hakları doğrultusunda ona gerekli koruma desteğini sağlayabilmesi, şiddetin ruhsal boyuttaki sonuçları düşünüldüğünde şiddete uğrayan kadının kolay ve ucuz psikolojik desteğe ulaşabilmesi, evini terk ederek sığınağa yerleşen kadının en kısa zamanda kendi ayakları üzerinde durabilmesi için meslek edindirme ve konut bulma gibi konularda yardım edilmesi, sivil toplum örgütlerinin artırılması, boşanmalarda evi terk yükümlülüğünün erkeğe getirilmesi, kadınlara ucuz ev ve iş olanakları sağlanması ve medyayı kullanarak tüm bu konularda halkı bilinçlendirme aile içi şiddeti önleme anlamında gerekliliği kaçınılmaz adımlardır (Arın, 1996; İlkcaracan ve ark., 1996; Yıldırım, 1998). Altınay ve Arat (2007), araştırmalarına katılan kadınların büyük çoğunluğunun devletin erkekleri eğiterek, sığınma evleri açarak, bu konuda çalışan kuruluşları destekleyerek, ağır cezalar vererek ve polisi eğiterek erkeklerin eşlerine uyguladıkları şiddeti engelleyebileceğini düşündüklerini, ancak devletin bu sorumluluklarını yerine getirmede ifade ettiklerini belirterek yukarıdaki tartışmaları destekleyecek bulgular sunmuşlardır.

1990-1995 yılları arasında Mor Çatı'ya başvuran 1259 kadının % 71.5'inin ev hanımı olduğunu belirttiği, % 54.7'sinin sosyal bir güvencesi olmadığı, ve % 58'inin kendine ait taşınmaz malı bulunmadığını belirttiği göz önünde bulundurulduğunda, kadınların yeni kuracakları hayatta onlara meslek edindirmenin ve kendi ayakları üzerinde durmalarına yardımcı olmanın önemi tartışılmaz bir boyut kazanmaktadır. Şiddete maruz kalmış kadınların ücretsiz yararlanabilecekleri rehabilitasyon merkezleri kurulması, sığınakların sayısı elden geldiğince artırılmaya çalışılması, görevini yerine getirmeyen emniyet görevlileri konuyla ilgili bir eğitimden geçirilmesi, hekimlerin kadınların yaralarına doğru teşhisi koyup onları doğru yerlere yönlendirmeleri konusunda eğitilmeleri gerekmektedir (Mor Çatı Kadın Sığınma Evi, 1998).

Son söz olarak, kadına karşı şiddet bir insan hakları ihlalidir ve bir suçtur. Bu konuda birşey yapmamak da hem bir suç hem de şiddetin temel nedenlerinden bir olan kadın erkek eşitsizliğini desteklenmesidir. Kadınların normal ve sağlıklı yaşam hakkına sahip olabilmesi için birey, toplum ve devlet olarak bu eylemi bir suç olarak görmeli, bu suçta teşebbüs edenlerin cezalandırılması ve kadınların güvenlik içinde yaşamaları amacıyla her türlü desteğin verilmesi için çalışılmalıdır.

Kaynaklar

- American Medical Association Council on Ethical and Judicial Affairs (1989). *Report on sexual harrasment and exploitation between medical supervisees and trainers*. Chicago: American Medical Association.
- Altınay, A. G. ve Arat, Y. (2007). *Türkiye'de kadına yönelik şiddet araştırma raporu*, Tübitak, Ankara.

- Arın, M. C. (1996). Kadına yönelik şiddet. *Cogito*, 6, 305-312.
- Arıkan, Ç. (1992). *Yoksulluk, evlilikte geçimsizlik ve boşanma*. Ankara: Şafak Matbaacılık.
- Astin, M. C., Lawrence, K. J. ve Foy, D. W. (1993). Posttraumatic stress disorder among battered women: Risk and resiliency factors. *Violence and Victims*, 8, 17-28.
- Aziz, A. (1994). *Meyada şiddet ve kadın*. Ankara: T.C. Başbakanlık Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü.
- Babcock, J. C., Waltz, J., Jacobson, N. S. ve Gottman, J. M. (1993). Power and violence: The relation between communication patterns, power discrepancies, and domestic violence. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 61, 40-50.
- Bachman, R. ve Pillemer, K. (1992). Epidemiology and family violence involving adults. R. T. Ammerman ve M. Hersen, (Ed.), *Assessment of family violence: A clinical and legal sourcebook* içinde (189-200). New York: Wiley.
- Bandura, A. (1973). *Aggression: A social learning analysis*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Bohn, D. K. (1990). Domestic violence and pregnancy: Implications for practice. *Journal of Nurse-Midwifery*, 35, 86-98.
- Bowlby, J. (1980). *Attachment and loss*. New York: Basic Books.
- Brown, G. R. ve Anderson, G. (1991). Psychiatric morbidity in adult inpatients with childhood histories of sexual and physical abuse. *The American Journal of Psychiatry*, 148, 55-61.
- Carmen, E. H., Rieker, P. P. ve Mills, T. (1984). Victims of violence and psychiatric illness. *American Journal of Psychiatry*, 141, 378-383.
- Carrado, M., George, M. J., Loxam, E., Jones, L. ve Templar, D. (1996). Aggression in British heterosexual relationships: A descriptive analysis. *Aggressive Behavior*, 22, 401-415.
- Castro, R., Peek-Asa, C. ve Ruiz, A. (2003). Violence against women in Mexico: A study of abuse before and during pregnancy. *American Journal of Public Health*, 93, 1110-1116.
- Coker, A. L., Smith, P. H., McKeown, R. E. ve King, M. J. (2000). Frequency and correlates of intimate partner violence by type: Physical, sexual, and psychological battering. *American Journal of Public Health*, 90, 553-559.
- Coolidge, F. L. ve Anderson, L. W. (2002). Personality profiles of women in multiple abusive relationships. *Journal of Family Violence*, 17, 117-131.
- Counts, D. A., Brown, J. ve Campbell, J. (1999). To have and to hit: Cultural perspectives on wife beating. Illinois: The University of Illinois.
- Copenhaver, M. M., Lash, S. J. ve Eisler, R. M. (2000). Masculine gender-role stress, anger, and male intimate abusiveness: implications for men's relationships. *Sex Roles*, 42, 405-414.
- Dünya Şiddet ve Sağlık Raporu: Özet (2002). *Genova: World Health Organization*.
- Douki, S., Nacef, F., Belhadj, A., Bouasker, A. ve Ghachem, R. (2003). Violence against women in Arab and Islamic countries. *Archives of Women's Mental Health*, 6, 165-171.
- Eckhardt, C. I. ve Barbour, K. A. (1997). Anger and hostility in maritally violent men: Conceptual distinctions, measurement issues, and literature review. *Clinical Psychology Review*, 17, 333-358.
- Eisikovits, Z., Winstok, Z. ve Fishman, G. (2004). The first Israeli national survey on domestic violence. *Violence Against Women*, 10, 729-748.
- Fonagy, P., Target, M., Steele, M. ve Steele, H. (1997b). The development of violence and crime as it relates to security of attachment. J. D. Osofsky, (Ed.), *Children in a violent society* içinde (150-177). New York: Guilford Press.
- Fonagy, P., Target, M., Steele, H., Leigh, T., Levinson, A. ve Kennedy, R. (1997c). Morality, disruptive behavior, borderline personality disorder, crime and their relationship to security of attachment. L. Atkinson ve K. J. Zucker, (Ed.), *Attachment and psychopathology* içinde (223-274). New York: Guilford Press.
- Fonagy, P. (1999). Male perpetrators of violence against women: An attachment theory perspective. *Journal of Applied Psychoanalytic Studies*, 1, 7-27.
- Foshee, V. A. (1996). Gender differences in adolescent dating abuse prevalence, types and injuries. *Health Education Research*, 11, 275-286.
- Gage, A. J. ve Hutchinson, P. L. (2006). Power, control, and intimate partner sexual violence in Haiti. *Archives of Sexual Behavior*, 35, 11-24.
- Gelles, R. J. (1976). Abused wives: why do they stay. *Journal of Marriage and the Family*, 38, 659-668.
- Golding, J. M. (1999). Intimate partner violence as a risk factor for mental disorders: A meta-analysis. *Journal of Family Violence*, 14, 99-132.
- Goodyear-Smith, F. A. ve Laidlaw, T. M. (1999). Aggressive acts and assaults in intimate relationships: towards an understanding of the literature. *Behavioral Sciences and The Law*, 17, 285-304.
- Güler, N., Tel, H. ve Tuncay, F. Ö., (2005). Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı. *C.Ü. Tıp Fakültesi Dergisi*, 27, 51-56.
- Haj-Yahia, M. M. (2000). Implications of wife abuse and battering for self-esteem, depression, and anxiety as revealed by the second Palestinian national survey on violence against women. *Journal of Family Issues*, 21, 435-453.
- Harris-Britt, A., Martin, S. L., Li, Y., Casanueva, C. ve Kupper, L. L. (2004). Posttraumatic stress disorder and associated functional impairments during pregnancy: Some consequences of violence against women. *Journal of Clinical Psychology in Medical Settings*, 11, 253-264.
- Harris, R. J., Firestone, J. M. ve Vega, W. A. (2005). The interaction of country of origin, acculturation, and gender role ideology on wife abuse. *Social Science Quarterly*, 86, 463-483.
- Heise, L. L. (1998). Violence against women: An integrated, ecological framework. *Violence Against Women*, 4, 262-290.
- Hidroğlu, S., Topuzoğlu, A., Ay, P. ve Karavuş, M. (2006). Kadın ve çocuklara karşı fiziksel şiddeti etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi: İstanbul'da sağlık ocağı tabanlı bir çalışma. *New/Yeni Symposium Journal*, 44, 196-202.
- Holtzworth-Munroe, A., Bates, L., Smutzler, N. ve Sandin, E. (1997). A brief review of the research on husband violence, part I: Maritally violent versus nonviolent men. *Aggression and Violent Behavior*, 2, 65-99.
- Houskamp, B. M. ve Foy, D. W. (1991). The assessment of posttraumatic stress disorder in battered women. *Journal*

- of *Interpersonal Violence*, 6, 367-375.
- Hurwitz, E. J. H., Gupta, J., Liu, R., Silverman, J. G. ve Raj, A. (2006). Intimate partner violence associated with poor health outcomes in U.S. South Asian women. *Journal of Immigrant and Minority Health*, 8, 251-261.
- İçli, T. G. (1994). Aile içi şiddet: Ankara, İstanbul ve İzmir örneği. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 11, 7-20.
- İlhan, U. (1992). *Kadın evi*. İstanbul: Cep Yayınları.
- İlkkaracan, P., Gülçür, L. ve Arın, C. (1996). *Sıcak yuva masalı*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Jacobson, N. S., Gottman, J. M., Gortner, E., Berns, S. ve Shortt, J. W. (1996). Psychological factors in the longitudinal course of battering: when do the couples split up? When does the abuse decrease? *Violence Victims*, 11, 371-392.
- James, R. K. ve Gilliland, B. E. (2001). *Crisis intervention strategies* (4. baskı). USA: Thomson Learning Inc.
- Jennings, J. L. ve Murphy, C. M. (2000). Male-male dimensions of male-female battering: A new look at domestic violence. *Psychology of Men and Masculinity*, 1, 21-29.
- Jewkes, R. (2002). Intimate partner violence: Causes and prevention. *The Lancet*, 359 (9315) 1423-1429.
- Jewkes, R., Penn-Kekana, L., Levin, J., Ratsaka, M. ve Schriber, M. (2001). Prevalence of emotional, physical and sexual abuse of women in three South African Provinces. *South African Medical Journal*, 91, 421-428.
- Kalmuss, D. (1984). The intergenerational transmission of marital aggression. *Journal of Marriage and the Family*, 46, 11-19.
- Kellerman, A. L. ve Mercy, J. A. (1992). Men, women, and murder: Gender-specific differences in rates of fatal violence and victimization. *Journal of Trauma*, 33, 1-5.
- Kemp, A., Rawlings, E. I. ve Green, B. L. (1991). Post-traumatic stress disorder (PTSD) in battered women: A shelter sample. *Journal of Traumatic Stress*, 4, 137-148.
- Kemp, A., Green, B. L., Hovanitz, C. ve Rawlings, E. I. (1995). Incidence and correlates of posttraumatic stress disorder in battered women. *Journal of Interpersonal Violence*, 10, 43-55.
- Kennedy, A. C. (2006). Urban adolescent mothers exposed to community, family, and partner violence: Prevalence, outcomes, and welfare policy implications. *American Journal of Orthopsychiatry*, 76, 44-54.
- Koss, M. P. ve Gaines, J. A. (1993). The prediction of sexual aggression by alcohol use, athletic participation, and fraternity affiliation. *Journal of Interpersonal Violence*, 8, 94-108.
- Krahé, B., Bieneck, S. ve Möller, I. (2005). Understanding gender and intimate partner violence from an international perspective. *Sex Roles*, 52, 807-827.
- Kyriacou, D. N., Anglin, D. ve Taliaferro, E., (1999). Risk factors for injury to women from domestic violence. *The New England Journal of Medicine*, 341, 1892-1899.
- Leonard, K. E. ve Senchak, M. (1996). Prospective prediction of husband marital aggression within newlywed couples. *Journal of Abnormal Psychology*, 105, 369-380.
- Low, S. M., Monarch, N. D., Hartman, S. ve Markman, H. (2002). Recent therapeutic advances in the prevention of domestic violence. P. A. Schewe, (Ed.), *Preventing violence in relationships: Interventions across the life span* içinde (197-2219), Washington DC: American Psychological Association.
- Malik, N. M. ve Lindahl, K. M. (1998). Aggression and dominance: the roles of power and culture in domestic violence. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 5, 409-423.
- Malone, J., Tyree, A. ve O'Leary, K. D. (1989). Generalization and containment: Different effects of past aggression for wives and husbands. *Journal of Marriage and the Family*, 51, 687-697.
- Mertin, P. ve Mohr, P. B. (2000). Incidence and correlates of posttraumatic stress disorder in Australian victims of domestic violence. *Journal of Family Violence*, 15, 411-422.
- Mirrlees-Black, C. (1999). *Domestic violence: Findings from a new British crime survey self-completion questionnaire*. (Home Office Research Study 191). London: Home Office. Retrieved 23-9-2004. <http://www.homeoffice.gov.uk/rds/pdfs/hors191.pdf>.
- Mitchell, R. E. ve Hodson, C. A. (1983). Coping with domestic violence: social support and psychological health among battered women. *American Journal of Community Psychology*, 11, 629-654.
- Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı (1998). *Geleceğim elimde*. İstanbul: Mor Çatı Yayınları.
- Musick, J. S. (1993). *Young, poor and pregnant: The psychology of teenage motherhood*. New Haven: Yale University Press.
- O'Leary, K. D. (1999). Developmental and affective issues in assigning and treating partner aggression. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 6, 400-414.
- Oral, Z. (1987). *Kadın olmak*. İstanbul: Milliyet Yayınları.
- Özmen, S. K. (2004). Aile içinde öfke ve saldırganlığın yansımaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37, 27-39.
- Öztunalı-Kayır, G. (1998). Kadına yönelik şiddetin araştırılması sorunları. *Geleceğim Elimde, Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı* içinde, (s.17-32), İstanbul: Mor Çatı Yayınları.
- Quint, J. C., Musick, J. S. ve Ladner, J. A. (1994). *Lives of promise, lives of pain*. New York and San Francisco: Manpower Demonstration Research Corporation.
- Parrott, D. J. ve Zeichner, A. (2003). Effects of hypermasculinity on physical aggression against women. *Psychology of Men and Masculinity*, 4, 70-78.
- Riggs, D. S., Caulfield, M. B. ve Street, A. E. (2000). Risk for domestic violence: factors associated with perpetration and victimization. *Journal of Clinical Psychology*, 56, 1289-1316.
- Rando, R. A., Rogers, J. R. ve Brittan-Powell, C. S. (1998). Gender role conflict and college men's sexually aggressive attitudes and behavior. *Journal of Mental Health Counseling*, 20, 359-370.
- Stewart, D. E. ve Robinson, G. E. (1998). A review of domestic violence and women's mental health. *Archives of Women's Mental Health*, 1, 83-89.
- Schwartz, J. P., Waldo, M. ve Daniel, D. (2005). Gender-role conflict and self-esteem: Factors associated with partner abuse in court-referred men. *Psychology of Men ve Masculinity*, 6, 109-116.
- Stark, E. ve Flitcraft, A. (1988). Personal power and institutionalized victimization: Treating the dual trauma of women battering. F. M. Ochberg, (Ed.), *Posttrauma therapy and victims of violence* içinde (115-151). New York: Brunner/Mazel.
- Straus, M. A., Gelles, R. J. (1986). Societal change and change in family violence from 1795 to 1985 as revealed by two national surveys. *Journal of Marriage and the Family*, 48, 465-479.
- Sullivan, T. P., Meese, K. J., Swan, S. C., Mazure, C. M. ve Snow, D. L. (2005). Precursors and correlates of women's

- violence: Child abuse traumatization, violence of women, avoidance coping, and psychological symptoms. *Psychology of Women Quarterly*, 29, 290-301.
- Synder, D. K. ve Fruchtmann, L. A. (1981). Differential patterns of wife abuse: A data-based typology. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 49, 878-885.
- Taft C. T., Murphy C. M., King L. A., Dedejn J. M. ve Musser P. H. (2005). Posttraumatic stress disorder symptomatology among partners of men in treatment for relational abuse. *Journal of Abnormal Psychology*, 114, 259-268.
- Tang, C. S. (1999b). Wife abuse in Hong Kong Chinese families: A community survey. *Journal of Family Violence*, 14, 173-191.
- T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı (2000). *Aile içi şiddetin sebep ve sonuçları*. Ankara.
- T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, (1998). *Cumhuriyetin yetmiş beşinci yılında Türkiye’de kadının durumu*. Ankara.
- Tekeli, S., (1998). *Kadınlar için*. İstanbul: Alan Yayınları.
- Tezcan, M. (2003). *Türkiye’de töre cinayetleri*. Ankara: Naturel Yayınları.
- Ulus, S. (2005). *Türkiye’de cinsiyet eşitsizliğinin feodal örneği olarak Güldünya Tören ve Kadriye Demirel töre cinayetleri haberlerine eleştirel bir bakış*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Unat, N. A., (1979). *Türk toplumunda kadın*. Ankara: Türk Siyasi Bilimler Derneği Yayınları.
- Vahip, I. (2002). Evdeki şiddet ve gelişimsel boyutu: Farklı bir açıdan bakış. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 13, 312-319.
- Vahip, I. ve Doğanavşargil, Ö. (2006). Aile içi fiziksel şiddet ve kadın hastalarımız. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17, 107-114.
- Wade, J. C. ve Brittan-Powell, C. (2001). Men’s attitudes toward race and gender equity: the importance of masculinity ideology, gender-related traits, and reference group identity dependence. *Psychology of Men and Masculinity*, 2, 42-50.
- Waldrop, A. E. ve Resick, P. A. (2004). Coping among adult female victims of domestic violence. *Journal of Family Violence*, 19, 291-302.
- Wolfe, D. A. ve Jaffe, P. G. (2003). Prevention of domestic violence and sexual assault. *National Electronic Network on Violence Against Women, Applied Research Forum*, 1-8.
- Wolfe, D. A. ve Jaffe, P. G. (2006). Emerging strategies in the prevention of domestic violence. *The Future of Children*, 9, 133-144.
- World Health Organization. (2002). *World report on violence and health: Summary*. Geneva.
- Yüksel, Ş. (1985). *Kadına yönelik şiddet/ Evdeki terör*. İstanbul: Mor Çatı Yayınları.
- Yıldırım, A. (1998). *Sıradan şiddet: Kadına ve çocuğa yönelik şiddetin toplumsal kaynakları*. İstanbul: Boyut Kitapları.
- Yoshihama, M. ve Sorenson, S. B. (1994). Physical, sexual, and emotional abuse by male intimates: Experiences of women in Japan. *Violence and Victims*, 9, 63-77.

Summary

A Review of Domestic Violence

Ayten Zara Page

İstanbul Bilgi University

Merve İnce

İstanbul Bilgi University

Violence, emerging in many different areas of our lives, appears to be a hidden threat that grows rapidly and in an unpreventable way as it affects the physical and psychological health of many people. The fact that violence has high prevalence throughout the world unfortunately makes it an unquestionable part of life. The main reason behind ignorance to the issue seems to be the lack of clarity with regard to its meaning. Thus, a review of domestic violence first necessitates the provision of its definition.

Violence, as defined by the World Health Organization (2002), is the use of physical power on oneself, others or groups in a way that would result in physical or psychological harm, death or developmental problems either intentionally or with the aim of threatening. It is classified under three categories according to the persons to whom the violence is directed; namely violence that is directed to the person himself, interpersonal violence and collective violence. The most prevalent form of domestic violence is considered to be a form of interpersonal violence, which is regarded as the violence that is exerted by a man over a woman. In general, domestic violence is defined as the endangering of the individual's physical and psychological integrity through the use of power forcibly in the family (Stewart & Robinson, 1998), generally in the form of exerting physical violence, forcing sexual relationships without consent, preventing the person from seeing relatives and acquaintances, exposure to teasing and insult by physically more powerful men towards women as a way of controlling, frightening, and exerting power (Yıldırım, 1998). Neglect, emotional-psychological violence, verbal violence, physical violence and sexual violence can be the headings under which types of domestic violence can be grouped. Among these, though physical violence is regarded to be the most common form and violence exerted by men over women is not just limited to it as it is accompanied by other forms of previously mentioned violence types in a way that constitutes a circle of violence (İlkkaracan, Gülçür

& Arın, 1996). In line with this, a study by the World Health Organization (2002) reveals that 10 % to 69 % of women in the world report exposure to physical violence, which is usually accompanied by other forms of violence, by their husbands more than once in their lives. More specifically, Nicaragua and Papua New Guinea are reported to be countries in which domestic violence has the highest prevalence whereas Paraguay and the Philippines have the lowest prevalence of domestic violence among the other countries in the world.

Though with very limited research on the issue, the beginnings of the consideration of domestic violence as a crucial problem in Turkey dates back to the 1980's during which demonstration rallies protesting physical violence took place (Yıldırım, 1998). Since that time, research attempts that focused on domestic violence report the existence of physical violence in 34 % of families and the existence of verbal violence in more than 53 % of families in Turkey (Turkish Family Research Institution Presidency, 1993; 1994). A very important finding reveals that 45 % of married women who are exposed to domestic violence report having no attempts at changing or stopping the situation (İlkkaracan, Gülçür & Arın, 1996). The fact that violence is regarded to be a form of training of misbehavior and thus is considered to be legitimate in familial and public arenas seems to be responsible for the regeneration and concealing of violence in Turkey. Another research in Turkey points to a negative correlation between education level and the prevalence of domestic violence and a positive association between higher income levels on the part of the women compared to men and exposure to domestic violence (Altınay & Arat, 2007). Exposure to domestic violence during childhood is also reported to be a factor that is thought to increase the probability of men's exertion of violence and women's exposure to violence.

A general look at the factors that are considered to affect the emergence of violence reveals the importance of exposure to and/or witnessing domestic

violence during childhood. The consensus among many researchers points to the importance of especially men's exposure to domestic violence on the exertion of it later on their wives, a finding that is explained by the social learning theory that views violence as a learned reaction to stress, in other words as a way of coping with stress that is learned from parents (Bandura, 1973, 1977). The fact that most men who exert violence have childhood histories that do not involve exposure to domestic violence leads to taking other factors into consideration. Among these, socioeconomic factors play an important role such as being from low to middle socioeconomic levels, in addition to having low education levels and employment problems in the case of men, appear to be related to women's exposure to domestic violence. However, many women who have higher incomes and education levels compared to their husbands are also reported to have been exposed to domestic violence.

Age difference is also another factor that is thought to be related to the emergence of violence, such that younger women are considered to be more at risk, especially if their husbands are older than they are. Moreover, being deprived of social support is thought to increase the possibility of being exposed to domestic violence, just as being part of a social community in which violence towards women is legitimate would have a similar effect. In other words, patriarchal societies in which men are regarded as more superior beings than women would be risky as they lead to sensitization of people toward the normalization of violence against women. Similarly, religious practices that support violence for the sake of training misbehaving women and the societal norms that arise from these religious beliefs are regarded as risk factors for the emergence of domestic violence. Besides societal factors, violence toward women in Turkey is thought to be rooted in the virtue notion, a fact that is accountable for frequent virtue and custom killings (Tezcan, 2003).

As for psychological factors, men who exert violence on women are found to be angrier and more aggressive in general compared to men who do not (Eckhardt, Barbour & Stuart, 1997) and individuals who do not have good problem-solving abilities are reported to be more at risk for exerting physical violence in a relationship (Holtzworth-Munroe, Smutzler, Bates & Sandin, 1997). Besides the importance of taking all these risk factors into consideration separately, these factors can be grouped under the comprehensive model developed by Heise (1998), namely the ecological model, which is based on a four-level conceptualization, composed of society, community, relationship, and individual perpetrator while considering the emergence of domestic violence.

The emergence of psychological problems in

women who are exposed to violence seems inevitable. The effect of violence on the psychological health of women appears to be related to the type and duration of violence in addition to the individual's coping mechanisms and social support availabilities. Accordingly, violence is considered to be accountable for shock or numbness at the beginning, followed by fears related to the possibility of a future incident, feelings of loss of control and mainly loss of trust in addition to feelings of guilt (Stewart & Robinson, 1998; American Medical Association Council on Ethical and Judicial Affairs, 1989). When types of domestic violence are taken into account, it is maintained that the worst scenario for women appears to be the case in which physical and sexual violence is exerted together (Coker, Smith, McKeown & King, 2000). In terms of psychological difficulties, the most common diagnoses of women who are exposed to violence turn out to be depression, anxiety disorders, psychosomatic problems in addition to PTSD whose severity of symptoms are related to the durations of the relationship involving violence (Vahip & Doğanavşargil, 2006; Krahé et al., 2005; Astin, Lawrence & Foy, 1993; Houskamp & Foy, 1991; Kemp, Rawlings & Green, 1991). For PTSD, the co-occurrence of physical abuse and psychological abuse appear to be the fundamental forerunners, especially when combined with lack of social support (Taft, Murphy, King, Dedeysn & Musser, 2005; Astin et al., 1993). The risk of suicide, alcohol and substance abuse besides physical injuries such as serious fractures and brain injuries are also considered to be among the unfortunate but common consequences of violence exerted on women.

It seems violence results in temporary physical problems while it leads to long-term psychological difficulties for women most of the time; yet it is quite interesting to note that many women who are exposed to domestic violence still continue to maintain their relationship with their partners. It is known that many women decide to end their relationship after being exposed to violence several times. The decision whether to continue or discontinue the relationship with a partner depends on the kind of coping mechanism used by the woman who is abused by her partner; avoidance being just one of them (Waldrop & Resick, 2004). Another approach to the issue maintains that a woman who is exposed to violence by her partner is feeling deeply ashamed of her situation in that she would not be able to share her experience with anyone as she thinks that she is the only one who experiences it. Thus, she would try to make herself believe that she deserves it, as a way of coping with such a difficult experience (Arin, 1996). Moreover, the effectiveness of previous coping mechanisms play a significant role in the use of present and future ways of coping such that if consulting the

police did not work in the past, which is usually the case in Turkey due to their playing the peacemaker role rather than being solution-oriented, or demanding help from relatives, women generally cease to follow the same unsuccessful pathway towards getting help (Waldrop & Resick, 2004).

The knowledge about the prevalence of domestic violence, risk factors for its emergence and unfortunate physical and psychological outcomes for women necessitates focusing on the ways of which domestic violence can be prevented. Given that the emergence of domestic violence is the result of the interaction of more than one factor, prevention of it requires taking legal, social, economical, and personal interventions into account simultaneously. The prevention models that are devised to operate in the area of public health differentiate between three levels of prevention, the first of which aims to intervene before the problem arises such as educative activities that are designed to increase public awareness about places to consult, about coping mechanisms and alternative conflict resolution techniques. At the second level, the aim is to decrease the prevalence of the problem through educative programs for the risky target groups, such as adolescents, who exert violence towards their girlfriends. At the third level, programs are designed to specify the perpetrators and the victims in addition to informing people about penalties, ways of treatment of its effects on the victim, and consulting services (WHO, 2002; Wolfe & Jaffe, 2003; 2006).

In general, using the media to increase awareness about domestic violence, informing women about their legal rights and laws about domestic violence, as well as generating job and education opportunities for women with the aim of increasing their status in society are considered to be of crucial importance in the prevention of domestic violence. As some of the most prominent

risk factors, alcohol production and poverty should be taken into account such that some legal policies should be developed in order to decrease alcohol consumption and poverty (Jewkes, 2002).

It seems that prevention programs would work best if designed to be applied in schools where most social learning takes place. Thus, individuals at the beginning of their adolescent years or in mid-adolescent years appear to be the group that could best benefit from these programs through increasing their awareness about how violence can emerge in relationships and through learning ways of developing healthy and close relationships (Wolfe & Jaffe, 2003).

A more abstract approach to the problem of domestic violence involves querying belief and value systems of societies that are thought to cultivate violence, such as societal norms that support women's submission to domestic violence (İlkkaracan et al., 1996). As prevention of domestic violence requires acknowledgement that it is a societal phenomenon, all societal institutions should fulfill their responsibilities. With respect to this, the importance of the existence of shelters, mandatory education for the perpetrators, severe penalties, 24-hour working phone lines for emergency situations, ambulance and police services, and the availability of cheap psychological consulting for these women becomes apparent (Arın, 1996; İlkkaracan et al., 1996; Yıldırım, 1998).

All in all, violence towards women is a violation of human rights besides being a crime. Staying as witnesses without getting into action is also a crime and a support for inequality between men and women, a condition that is accountable for the emergence of violence. Hence, violence towards women should be regarded as a crime on individual, societal and governmental levels in order to be able to take the necessary precautions to prevent it and to intervene it at the right time.